

Savetodavna komisija za ljudska prava

UNMIK HQ, East Wing, 10000 Priština, KOSOVO

ODLUKA

Datum usvajanja: 12. septembar 2009. godine

Predmet br. 23/08

Čauš SMAJLJAJ

protiv

UNMIK-a

Savetodavna komisija za ljudska prava, na zasedanju održanom 12. septembra 2009. godine, u prisustvu sledećih članova:

Gđina Mareka NOVICKOG, predsedavajućeg
Gđina Pola LEMENSA

Gđina Nedima OSMANAGIĆA, v.d. izvršnog službenika

Nakon što je razmotrila iznad pomenutu žalbu, podnetu shodno članu 1.2 izmenjene i dopunjene Uredbe UNMIK br. 2006/12 od 23. marta 2006. godine o ustanovljenju Savetodavne komisije za ljudska prava,

Nakon većanja, odlučila je sledeće:

I. ČINJENICE

1. Sledi rezime činjenica, prema navodima podnosioca žalbe.
2. Požar je izbio 23. januara 2005. godine u kući podnosioca žalbe u selu Dujak, opština Đakovica, zbog prekomernog napona. Vatra i dim su prouzrokovali veliku štetu u prizemlju kuće i na pokretnoj imovini koja se unutra nalazila.

3. Podnosilac žalbe je od Opštinskog suda u Đakovici odmah zatražio da pošalju stručnjake da izvrše inspekciju na licu mesta. Zahtev je podnet protiv Kosovske energetske korporacije (KEK). Ročište je održano 28. januara 2005. godine, na kojem je sud odredio inženjera energetike i inženjera građevinarsta za eksperte u predmetu. Istog dana sud je nastavio sa istragom na licu mesta, čiji su rezultati pomenuti u zapisniku sa rasprave. Eksperti su potom predstavili pisane izveštaje.
4. Oslanjajući se na izveštaje ova dva eksperta, podnosilac žalbe je 16. maja 2008. godine uložio tužbu protiv KEK-a za dobijanje odštete, pred Specijalnom komorom Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (Specijalna komora). Podnosilac žalbe je zahtevao naknadu štete, koja je provizorno procenjena na 7,307 evra.
5. U skladu s Administrativnim naređenjem UNMIK br. 2006/17 od 6. decembra 2006. godine, kojim se menja i zamenjuje Administrativno naređenje UNMIK br. 2003/13 za sprovođenje Uredbe UNMIK br. 2002/13 o ustanovljenju Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (Administrativno naređenje br. 2006/17), podnosilac žalbe je Specijalnoj komori dostavio overeni prevod svog podneska na engleski jezik kao i zapisnik Opštinskog suda sa iznad pomenutog ročišta. Podnosilac žalbe je snosio troškove prevođenja.
6. Komisija nije upoznata sa ishodom postupka pred Specijalnom komorom.

II. ŽALBE

7. Podnosilac žalbe navodi da uslov iz člana 22.7 Administrativnog naređenja UNMIK br. 2003/13, da sva dokumenta i parnična akta podneta Specijalnoj komori budu prevedena na engleski jezik, predstavlja povredu člana 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLjP), prava na pravično suđenje u građanskom postupku, kao i člana 14 EKLjP, u sprezi sa pomenutim članom 6.1, o zabrani diskriminacije. Podnosilac žalbe još tvrdi da je Specijalna komora dostavljala KPA besplatne prevode sa engleskog na srpski ili albanski jezik, što predstavlja povredu načela o ravnopravnosti stranaka u postupku ('jednakost oružja').

III. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

8. Žalba je podneta 24. juna 2008. godine, a Komisija ju je evidentirala 3. jula 2008. godine.
9. Podnosioca žalbe je na početku zastupao gđin Teki Bokši, koji je potom obavestio Komisiju da on više neće zastupati podnosioca žalbe.
10. Komisija je 6. oktobra 2008. godine pisala podnosiocu žalbe i zatražila dodatne informacije.

11. Kako nikakav odgovor nije dobijen na njen zahtev, Komisija je 17. novembra 2008. godine ponovo pisala podnosiocu žalbe zahtevajući informacije.
12. Podnosilac žalbe je odgovorio 15. januara 2009. godine.

IV. PRAVO

13. Pre nego što počne sa razmatranjem suštine predmeta, Komisija mora da odluči da li da taj predmet prihvati, uzimajući u obzir kriterijume prihvatljivosti utvrđene u članovima 1, 2 i 3 Uredbe UNMIK br. 2006/12.

A. Pravo na pravično suđenje

14. Podnosilac žalbe navodi povredu člana 6.1 EKLjP, prvo na osnovu toga što uslov da dokumenta moraju da budu prevedena na engleski krši pravo na “slobodno i pravično suđenje”, i drugo na osnovu toga što Administrativno naređenje br. 2003/13 tretira podnosiocę žalbe i KPA na neravnopravan način.
15. Član 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLjP) u relevantnom delu glasi:

Prilikom utvrđivanja svojih građanskih prava i obaveza ili u slučaju krivične prijave protiv njega, svako lice ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku od strane nezavisnog i nepristrasnog suda ustanovljenog zakonom [...].

1. Pristup sudu

16. Komisija primećuje da “član 6.1 [EKLjP] sadrži ‘pravo na sud’, od kojih pravo pristupa, to jest, pravo na pokretanje postupka pred sudom u građanskoj stvari, predstavlja jedan aspekt” (ESLjP, *Tinnely i Sons d.o.o. i ostali i McElduff i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. jula 1998, *Izveštaji o presudama i odlukama*, 1998-IV, st. 72).
17. Ograničenje koje pogađa pravo na pristup sudu, kao što je postavljeni uslov prevođenja ili plaćanja takse prilikom podnošenja predstavki nije u saglasnosti sa članom 6.1 EKLjP, osim ako mu je svrha ostvarenje legitimnog cilja i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenog sredstva i legitimnog cilja koji se želi postići (ESLjP, *Kreuz protiv Poljske*, br. 28249/95, presuda od 19. juna 2001, st. 55, EKLjP, 2001-VI). Povreda prava na pristup sudu može da nastane u okolnostima kad ne postoji ili je neadekvatna odredba za izuzimanje od plaćanja taksi podnosioca tužbenih zahteva koji inače ne mogu da plate razumne troškove (ESLjP, *Ciorap protiv Moldavije*, br. 12066/02, presuda od 19. juna 2007, st. 95; ESLjP, *Kreuz protiv Poljske*, iznad citirana, st. 62-67).
18. Treba napomenuti da je u trenutku kad je podnosilac žalbe podneo svoj tužbeni zahtev Specijalnoj komori, Administrativno naređenje br. 2003/12 već bilo zamenjeno Administrativnim naređenjem br. 2006/17. Žalbu bi, prema tome,

trebalo posmatrati u svetlu relevantnih odredaba ovog drugog Administrativnog naređenja.

19. Član 22.7 Administrativnog naređenja br. 2006/17 nalaže stranama da Specijalnoj komori podnesu prevode svojih predstavki i prateće dokumentacije na engleski jezik. Član 22.8 Administrativnog naređenja br. 2006/17 predviđa da fizičko lice može da podnese molbu predsedavajućem sudiji za pomoć u prevođenju predstavki i prateće dokumentacije. Ta molba mora da sadrži izjavu o finansijskom položaju strane u postupku. Član 22.9 Administrativnog naređenja br. 2006/17 predviđa da predsedavajući sudija može da naredi da prevod predstavki i prateće dokumentacije bude urađen na račun Specijalne komore ako utvrdi da je to razumno učiniti s obzirom na finansijsko stanje strane u postupku. Ukoliko predsedavajući sudija odbije zahtev da Specijalna komora preuzme na sebe prevođenje dokumenata, on ili ona je dužan/na da o tome obavesti stranku i da naredi da troškove prevoda snosi strana u postupku u utvrđenom roku. Ukoliko strana u postupku ne obezbedi prevod, Specijalna komora mora da prevede dokumenta i troškove prevođenja stavi na račun strane u postupku.
20. Uslov da dokumenta budu prevedena na engleski jezik povezan je sa pružanjem mogućnosti međunarodnim sudijama Specijalne komore da blagovremeno sprovedu pravdu. Jedinstvene okolnosti na Kosovu zahtevaju postavljanje međunarodnih sudija čiji je radni jezik engleski. Komisija, dakle, smatra da je uslov prevođenja na engleski jezik postavljen kako bi se postigao legitimni cilj, naime, unapređivanje pravičnog sprovođenja pravde kroz valjano donošenje odluka.
21. Nakon konstatacije da je cilj ograničenja legitiman, Komisija mora da utvrdi i da li su primenjena sredstva razumno srazmerna tom cilju. U predmetnom slučaju, Komisija ne može da zaključi da je zahtevanje od podnosioca tužbenih zahteva koji su stanju da priušte prevod dokumenata na engleski jezik da to i urade neproporcionalno legitimnom cilju obezbeđivanja blagovremenog sprovođenja pravde. Pored toga, Administrativno naređenje br. 2006/17 izričito nalaže da Specijalna komora snosi troškove prevođenja dokumenata za podnosioca tužbenih zahteva koji pokazuju da su u finansijskim poteškoćama (uporedite ESLjP, *Kreuz protiv Poljske*, iznad citirano, st. 62-67). Podnosilac žalbe nije naveo da nema novčana sredstava da obezbedi prevod na engleski jezik dokumenata koje je podneo Specijalnoj komori.
22. Dakle, ne postoji indikacija da je pristup podnosioca žalbe sudu bio nesrazmerno ograničen ovim uslovom.
23. Iz toga sledi da ovaj deo žalbe mora da bude odbijen kao očigledno neosnovan u smislu člana 3.3 Uredbe UNMIK br. 2006/12.

2. Ravnopravnost strana u sporu (jednakost oružja)

24. Podnosilac žalbe još navodi da lica koja podnose predstavke Specijalnoj komori na albanskom i srpskom jeziku trpe nejednakost po oružju zato što član 64.7

Administrativnog naređenja br. 2003/13 obavezuje predsedavajućeg sudiju Specijalne komore da obezbedi prevode podnesaka Kosovske povereničke agencije (KPA) sa engleskog na albanski. KPA, dakle, nije obavezna da se Specijalnoj komori obraća na jezicima koje koriste strane u postupku.

25. Potrebno je napomenuti da je u vreme kad je podnosilac žalbe podneo svoj tužbeni zahtev Specijalnoj komori odredba člana 64.7 starog Administrativnog naređenja br. 2003/13 bila zamenjena odredbom člana 64.11 novog Administrativnog naređenja br. 2006/17. Ova nova odredba nalazi se pod "Naslovom V Pritužbe uložene na osnovu Uredbe UNMIK br. 2003/13 [od 9. maja 2003. godine, o transformaciji prava na korišćenje imovine u društvenom vlasništvu]". Međutim, član 64 se odnosi jedino na "pritužbe koje su povezane sa Listom podobnih radnika". Suprotno tome, podnosilac žalbe je svoju tužbu protiv KEK-a podneo na osnovu Uredbe UNMIK br. 2002/13 od 13. juna 2002. godine, o ustanovljenju Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju, u vezi sa građanskim tužbenim zahtevima za odštetu. Dakle, član 64 Administrativnog naređenja br. 2006/17 nije primenjiv na slučaj podnosioca žalbe.
26. Iz toga sledi da ne može bit reči o 'nejednakosti oružja' između podnosioca žalbe i KPA.
27. Komisija bi, štaviše, želela da ukaže da, za razliku od člana 64.7 starog Administrativnog naređenja br. 2003/13, član 64.11 novog Administrativnog naređenja br. 2006/17 predviđa da Specijalna komora obezbedi prevod na engleski jezik samo pritužbe i naknadnih podnesaka i prateće dokumentacije. Nasuprot tome, član 64.8 Administrativnog naređenja br. 2006/17 predviđa da pisani komentari KPA i ostala dokumentacija moraju da budu dostavljeni "na engleskom jeziku i na jeziku podnosioca pritužbe". Dakle, nema "privilegovanosti" KPA na štetu podnosioca žalbe.
28. Ovaj deo žalbe mora, dakle, da bude odbijen kao očigledno neosnovan u smislu člana 3.3 Uredbe UNMIK br. 2006/12.

B. Zabrana diskriminacije

29. Podnosilac žalbe tvrdi da je bio diskriminisan kad je reč o uživanju njegovog prava na pravično suđenje. On navodi povredu člana 14 EKLjP, tumačenog u sprezi sa članom 6.1 EKLjP.
30. Član 14 EKLjP glasi:

Uživanje prava i sloboda utvrđenih ovom Konvencijom mora da bude obezbeđeno bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, versko, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno poreklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinski, rodni ili bilo koji drugi status.

31. Podnosilac žalbe pre svega navodi da UNMIK vrši diskriminaciju podnosilaca žalbi čiji je maternji jezik albanski ili srpski time što od onih koji to mogu da priušte traži da obezbede prevod svojih podnesaka na engleski jezik. On još navodi da “nije upoznat sa slučajem u kojem državljanin u svojoj rođenoj zemlji nema mogućnost da se državnim institucijama obrati na svom jeziku, već umesto toga mora da koristi jezik koji nije njegov maternji”. Iziskivanje prevođenja na engleski jezik dokumenata koji su sastavljeni na albanskom ili srpskom jeziku, navodno, stavlja zvanične jezike na Kosovu u podcenjen položaj.
32. Komisija primećuje da se Odbor za ljudska prava (OLjP) bavio sličnim pitanjem u slučajevima koji se odnose na upotrebu bretonskog jezika u Francuskoj, u kontekstu krivičnog postupka shodno članu 14 Međunarodnog sporazuma o građanskim i političkim pravima (MSGPP). U slučaju *Cadoret i Le Bihan protiv Francuske*, Dopis br. 323/1988 [UN Doc. CCPR/C/41/D/323/1988] (1991), st. 5.6, OLjP konstatuje da pravo na pravično suđenje ne “obavezuje države da licu čiji se maternji jezik razlikuje od zvaničnog jezika suda obezbedi tumača ukoliko je to lice sposobno da adekvatno razume i izražava se na zvaničnom jeziku”. Jedino ako optuženi ili svedok imaju teškoće u razumevanju ili izražavanju na jeziku suda, sud je onda obavezan da obezbedi prevodioca.
33. Iako nije izričito navedeno u zakonskom propisu kojim je ustanovljena Specijalna komora, član 1.1 Uredbe UNMIK br. 2000/46 o upotrebi jezika u sudskom postupku u kojem učestvuje međunarodni sudija ili međunarodni tužilac predviđa da sudski postupci u kojima učestvuje međunarodni sudija ili tužilac “budu sprovedeni na engleskom jeziku, pored drugog jezika ili drugih jezika propisanih važećim zakonom”. Član 1.2 Uredbe UNMIK br. 2000/46 propisuje da “usmeni i pisani prevod na drugi jezik ili jezike mora da bude obezbeđen bez odlaganja u skladu s važećim zakonom.”
34. U kontekstu složene misije Ujedinjenih nacija, čiji je radni jezik engleski, uslov postavljen u vezi s prevođenjem ne predstavlja diskriminaciju onih koji govore albanski i srpski u odnosu na one koji govore drugim jezikom. Komisija se poziva na iznad pomenute činjenice u vezi sa ograničenjem pristupa sudu. Ona nalazi, naime, da je u datim okolnostima uslov prevođenja u svrhu postizanja legitimnog cilja i da u načelu nije neproporcionalan. Mora se još jednom naglasiti da su izuzeci dozvoljeni ukoliko je postavljeni uslov nerazuman s obzirom na finansijsko stanje podnosioca žalbe (videti prethodne stavove 19-20). Isto obrazloženje važi i za navod o različitom ophođenju prema Albancima i Srbima u odnosu na one koji govore drugim jezikom.
35. Komisija konstatuje da Administrativno naređenje br. 2006/17 ne stavlja na prvo mesto nijednu od domaćih jezičkih grupa na Kosovu. Postavljeni uslov za prevođenje dokumenata važi podjednako za sve zajednice na Kosovu.
36. S obzirom na okolnosti, ovaj deo žalbe mora da bude odbijen kao očigledno neosnovan u smislu člana 3.3 Uredbe UNMIK br. 2006/12.

IZ OVIH RAZLOGA,

Komisija, jednoglasno,

PROGLAŠAVA ŽALBU NEPRIHVATLJIVOM.

Nedim OSMANAGIĆ
v.d. izvršnog službenika

Marek NOVICKI
predsedavajući